

**PORABJE
ALI
NAJPREJ
JE BILA
BESEDA**

str. 2

**PO DOBRO
VOLAU ...**

str. 5

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 11. marca 1993 • Leto III, št. 5

SLOVENSKI PLES '93

"ZA KUSTO REPO, ZA DUGI LEN"

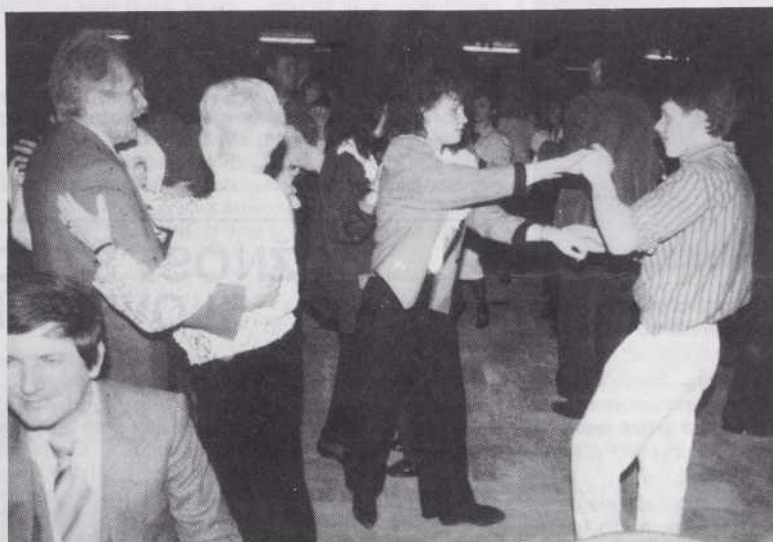
Starejšo lüstvo v Porabji pravi, ka na fašenski terek trbej visko skakati na plesi, ka se prej pleše za kusto repo, za dugi len. Če je tau rejsan istina, te bau tau leto v Porabji tak kusta repa, ka go nemo zandolejli domau voziti. Tau pa zatau, ka so se na letošnjom slovenskom bali mladi pa stari tak flajсно vrteli pa telko plesali, ka bi eške vejdar len tö zraso, steroga pri nas, na žalost, več ne pauvajo.

27. februara se je zbralo skurok tristau lidi na 2. osnovni šauli v Monoštri na že tradicionalnom slovenskom bali, gde je za dobro volau poskrbo ansambel MAGNET iz Murske Sobote in humorist DODO.

Na bali smo leko pozdravili veleposlavnika R Slovenije v Budimpešti Ferenc Hajósa tö.

Leko, ka je letos zato bilau telko mladine na balu, ka so starejši zamejriili, ka je že post bijo. Organizatorji, Slovenska zveza, se vam opravičujejo pa vam obečajo, ka do drugo leto na tau tö pazili.

Srečolov (tombole)

VESELI TRENUTKI NA SLOVENSKOM BALI

na letošnjom slovenskom bali je bijo bogatejši kak prva leta. Pri tom so pomagale fabrike iz Slovenije, tak kak "LJUTOMERČAN" iz Ljutomera, VG KAPELA s Kapele, POMURSKA ZALOŽBA, POMURSKE MLEKARNE, PETROL, POMURSKA BANKA, TISKARNA ID "SOLIDARNOST" pa ZAVAROVALNICA TRIGLAV iz Murske Sobote, KZ PANONKA SADRARSTVO iz Puconec in RADENSKA iz Radenec. Najlepša vala vsejn, ranč tak splošni potrošniški zadrugi (ÁFÉSZ), tovarni Kos pa VOR SILK d.o.o iz Monoštra.

Organizatorji tak mislijo, ka nikoma nej žau bilau, steri je srečke küpo. Eni so se veselili lejpim radečim djapkam, drugi video kasetam o Sloveniji, stere je podaro PEGAZ FILM iz Ljubljane.

Vsi so pa bili veseli, kak se tau že za takšno priliko šika. Dapa pust (fašenek) je za nami, zdaj nas pa čaka 40 postnih dnevov.

FERI LAINŠČEK

PORABJE ALI NAJPREJ JE BILA BESEDA

Filmska ekipa Pegaz filma in Televizije Slovenije je minuli teden končala s snemanjem dokumentarnega filma o Porabju. Ob režiserju Andreju Mlakarju so bili v ekipi še asistent Matej Fišer, snemalec Janez Kališnik, tonski mojster Marjan Cimperman, razsvetljevalec Janez Urbanc, scenarista Mlivoj Roš in Feri Lainšček ter organizatorica Marijana Sukič. Film nastaja v koprodukciji Pegaz filma in Televizije Slovenije ter ob sodelovanju Zveze Slovencev na Madžarskem. Ogledali si ga boste lahko v programih Televizije Slovenije, izšel pa bo tudi na video kaseti.

Ideja za nastanek tega, nekaj manj kot uro trajajočega filma, ki sicer ne želi biti samo dokumentarec v klasičnem pomenu besede, se je porodila ob desetletnici lutkarstva na osnovni šoli na Gornjem Seniku. Številni uspehi mladih gornjeseniških lutkarjev v matični domovini so sicer zgovorni že sami po sebi. Vendar je tudi res, da je lutkarstvo tokrat tudi v funkciji spoznavanja in ohranjanja materinega jezika. Prav o tem fenomenu pa smo razmišljali ustvarjalci filma, ko smo se odločili, da bomo o sodobnem Porabju spregovorili s pomočjo lutk in njihovih animatorjev.

Nitudi naključje, da je ekipa šla na teren prav v pustnem času. Starodavno fašensko izročilo je namreč naslednji moment, ki mu želi ta film prisluhniti in se povprašati, na kak način si v krajih ob Rabi podajata roke staro in novo. Pretežni del pustnih običajev je ekipa prav tako posnela na Gornjem Seniku.

Sicer pa bo pretežni del filma s pomenljivim delovnim naslovom "Porabje - ali najprej je bila beseda" vendarle spregovoril predvsem o tukajšnjih ljudeh in njihovem vsakdanu. Srečali se bomo z družinami mladih lutkarjev in se torej soočili z njihovim najintimnejšim okoljem, ki jih bolj ali manj vzpodbuja k ohranjanju materinega jezika in slovenstva nasploh. Pokukali bomo v delovna okolja nekaterih specifičnih in tudi že izumirajočih poklicev. Nikakor ne po naključju so to kovač, kuharica, ljudski glasbenik in policaj.

Nastajanje dokumentarnega filma o Porabju srečno sovпада s celovito in uspešno promocijo Porabja, ki se je v minulih letih lotila Zveza Slovencev na Madžarskem. Zagotovo bo tudi film vsaj deloma prispeval, da bi v matični domovini, in tudi sicer, bolje razumeli aktualna manjšinska razmerja.

POSVETILO (se jim je)

In tudi nam.

Gre za to, da so pred kratkim organizirali javno dražbo v zvezi z zapuščino bivšega, dolgoletnega generalnega sekretarja bivše Madžarske socialistične delavske partije Jánosa Kádárja. Že to, da so bile izklicne cene prav smešno nizke (na odpadu bi dali veliko več denarja za predmete, o katerih teče beseda), kaže na določeno nizkotočnost. Deklarirano je bilo namreč, da bodo del dobljenega denarja namenili za pomoč nadarjenim otrokom, ki so odraščali brez starševske ljubezni v različnih vzgojnih zavodih. Torej že zaradi tega ne bi škodilo, če bi s prodajo Kádárjeve zapuščine zbrali čim več denarja.

Druga stvar je seveda, da bo drugi del denarja namenjen Družbi Jánosa Kádárja, ki je bila že svojčas, takoj po Kádárjevi

smrti, precej zakostenela politična tvorba, danes pa je prav anahronistična. Verjetno so tudi zaradi tega drugega vidika bile izklicne cene tako nizke. Vseeno bi lahko bil prvi moment (podpora zapuščenim otrokom) bolj v ospredju pri odločanju in protikampanji. (O delitvi denarja je v svoji oporoki odločala že ravno tako pokojna soproga nekdanjega madžarskega voditelja številka ena.)

Kot je znano, je imel Kádár tudi bogato zbirko knjig madžarskih pisateljev in pesnikov z raznoraznimi posvetili nekdanjemu velikemu vodji. Ko so začeli pihati novi politični vetrovi, se je prelevilo veliko ljudi. Med njimi tudi veliko pisateljev, od katerih so danes številni na vodilnih položajih. In so večinoma veliki kritiki prejšnjega, gnilega obdobja. Nekateri že na prav

gnusen način. (Žal, vsakič, ko pišem nekaj podobnega kot zdaj, moram poudariti, da ne pretakam solza za starim režimom, da ne bo nesporazuma.)

Prav smešno pa se mi zdi, da so zdaj po javni licitaciji odpeljali vse knjige s posvetili madžarskih literatov v Széchenyijevo Državno knjižnico, in jih razglasili za "državno tajno". Torej kakšen navaden raziskovalec ali bralec si ne more ogledati teh knjig. Pa ja ne zato, da bi slučajno zvedeli, kateri današnji širokoustenži so podarili velikemu vodji svoja dela in s kakšnimi medenimi besedami?

Morda se jim je posvetilo, kako nevarno bi to bilo zanje?

Nam se je tudi posvetilo bistvo nekega čudnega vzhodnoevropskega pojava...

Francek Mukič

MOŽNOST ŠTUDIJA V SLOVENIJI

Ministrstvo za prosveto in izobraževanje želi v šolskem letu 1993/94 ponovno omogočiti študij mladim slovenske narodnosti na visokošolskih ustanovah v R Sloveniji ob zagotavljanju štipendije.

Na osnovi 31. točke madžarsko-slovenskega kulturnega, izobraževalnega in znanstvenega sporazuma razpisujemo natečaj za sprejemne izpite za samske madžarske državljane slovenske narodnosti, ki bodo v šolskem letu 1992/93 opravili maturo. Na sprejemni izpit se lahko prijavijo tudi tisti maturanti, ki do prijave na natečaj še niso dopolnili 25 let starosti. Osebe s fakultetno ali visokošolsko diplomno se ne morejo prijaviti na natečaj za štipendiranje popolnega visokošolskega izobraževanja v tujini.

Prijave je treba poslati na poenotenem obrazcu za sprejemne izpite, ki veljajo za madžarske univerze. Kot priloge je treba priložiti dokumente, naznačene na obrazcu za sprejemne izpite. Kandidati, ki bodo v tem letu maturirali, morajo priložiti tudi spričevalo s konca III. letnika in iz prvega polletja IV. letnika. (Izpita zaenkrat kandidatom ni treba plačati.)

Kandidati za tuje štipendije morajo opraviti sprejemni izpit iz strokovnih predmetov ustrezne usmeritve, ki jih predpišejo madžarske visokošolske ustanove, in sicer na madžarskih visokošolskih ustanovah. Kandidati, ki mature niso (ali ne

bodo) delali na slovenski narodnostni gimnaziji oz. nimajo državnega izpita, bodo morali opravljati izpit tudi iz slovenskega jezika.

Glede na število mest lahko dobijo štipendijo samo tisti prijavitelci, ki bodo pri sprejemnem izpitu iz strokovnega predmeta dosegli tisto število točk, s katerim se je bilo mogoče v preteklem letu vpisati na ustrezno usmeritev madžarskih univerz.

Sprejemni izpiti bodo predvidoma aprila.

Kandidate bodo o datumu izpita obvestile univerze, kjer se bodo izpiti opravljali.

Uspešen izpit za sprejem na tuje visokošolske ustanove ne velja pri sprejemu na madžarske univerze. Predlagamo, da prijavitelci vložijo s prijavo na tuje ustanove tudi prijavo na madžarske visokošolske ustanove.

Prosimo, da učenci, ki bodo letos maturirali, vložijo prijavnico na ravnateljstvo svoje šole. Prijavnice, ki jih bodo zbrale šole in prijavnice kandidatov, ki so že prej maturirali, pošljite na naslednji naslov:

Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Etnikai és Nemzeti Kisebbségi Főosztály

1054 Budapest, Szalay utca 10-14.

Rok za prijavo na natečaj: 15. marec 1993

PRVI SLOVENSKI PREVODI IZ MADŽARSKEGA LEPOSLOVJA

Knjige Mikloša Kiuzmiča so v številnih ponatisih bile obvezni učbeniki v šolah "Slovenske okrogline" od leta 1790 vse do 1868. Takrat je izšel prvi madžarski šolski zakon in so izšle nove slovenske knjige za šole med Muro in Rabo.

Po šolskem zakonu iz leta 1868 naj bi se vsak otrok v osnovni šoli izobraževal v materinščini. Tako so dobili tudi slovenski otroci v šolah "Slovenske okrogline" knjige, prevedene v svoje narečje. Prevajanje madžarskih učbenikov v "vendščino" je peštansko ministrstvo za vero in pouk naročilo evangeličanskemu duhovniku in prevajalcu Janošu KARDOŠU.

KARDOŠ (1801-1875) je služboval 40 let na Hodošu in je bil glavni evangeličanski pisatelj "Slovenske okrogline" v drugi polovici 19. stoletja. Prevajal je verske in posvetne učbenike, abecednike in berila od leta 1837

naprej. V letih 1871-73 je po naročilu ministrstva izdal šest čitank za 2. 3. in 4. razred osnovne šole.

Učbenik NOVE ABC I ZACSETNE KNIGE CSTENYÁ ZA VESZNICSKI SOL PRVI ZLOCS... iz leta 1871 je ostal v veljavi do razpada Avstro-ogrske monarhije. Prvi del obsega "Piszanye i cstenyć máli piszkov", drugi del obravnava "Piszanye i csetnyć veliki, z-málimi vküip-szklenjeni piszkov". Vsebina berila seznanja prvošolca z njegovim okoljem, kakor: saula, solszki zsitok, hizsa, hizsa roditelov, dvor, kokaut i kiiri, ograd, pingrad, cslovek, drzsi-na, risále, vcs, váras, ka gde rasztc, polc, trávník, laug, zemla, zrák, ncbá, vrejmen.

Abecednik se zaključuje s pesmimi in molitvami. V Kar-

doševih čitankah so bili objavljeni PRVI SLOVENSKI PREVODI IZ MADŽARSKEGA LEPOSLOVJA. KARDOŠ je prevedel vrsto pesmi ARANYA, PETŐFIJA, KISFALUDYJA, TOMPE, VÖRÖSMARTYJA, VAJDE in GYULAIJA.

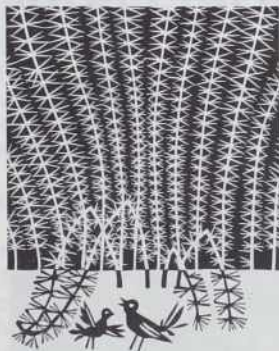
V ponatisih svatbene knjižice STARESINSZTVO I ZVACSINSZTVO - od 1852 dalje - pa je objavil prevode madžarskih ljudskih pesmi. Najbolje se je uveljavil s prevodom pripovedne pesnitve TOLDI avtorja Janoša Aranya.

Liki, gda pastérski ogen v késni nočaj s plamenom gori dalec na pustinski potáj, tak se grozi v devét, deset vrst vremena Toldi Mikloša kejpo ouzdalec i meni. Zdi se mi, kak da bi vido zdaj kejpo njegov i vu krvni bojnjaj stati njega z dárdov, kak da bi čüo njegov k grumi prigiljni glas, šteri bi dnes boží srd bio za vse, vse nas. (odlomek)

Marija Kozar

ZBORNIK MARIBORSKEGA FESTIVALA

Pred kratkim je v Mariboru izšel Zbornik 30. festivala "Otrok in umetnost". Festival je bil lani oktobra in so se ga udeležili tudi lutkarji in "betlehemeške" z Gornjega Senika. Etnologinja Marija Kozar-Mukič je imela referat na strokovnem posvetovanju "Mladi v svetu ljudskega izročila". V zborniku je zbrano gradivo o celoletnem festivalnem delu, s strokovnega posvetovanja in zbrana je tudi vsa ostala dokumentacija. Na primer: izid knjižnega in likovnega natečaja ter izbor le-teh, poročila o prireditvah in finančno poročilo. Na otvoritveni prireditvi mladinske folklore - pod naslovom "Otrok v prazničnem letu" - je bil prikazan splet otroških običajev ob raznih prazničnih priložnostih

30 FESTIVAL OTROK IN UMETNOST
MLADI V SVETU LJUDSKEGA IZROČILA
MARIBOR, 1992

skozi koledarsko leto. V prireditvah vkomponirane ljudske šege, katerih nosilci so otroci, so bile razvrščene okrog 11 praznikov oziroma običajev - od pusta do treh kraljev. V okviru tega so nastopili tudi "betlehemeške" z Gornjega Senika. Ob nas-

topu je objavljena v zborniku tudi slika. Seniški lutkarji so nastopili v mariborskem Lutkovnem gledališču z igrico "Ko se ptički ženijo".

Na strokovnem posvetovanju je prebralo svoj referat devet avtorjev. Trije so bili iz zamejstva. Dr. Pavle Zablatnik, pedagog in etnolog s Koroške, je iz ljudskega izročila pri koroških Slovencih nanizal nekaj še živih zanimivosti s področja otroške folklore. Dr. Zablatnik je svojo zaskrbljenost strnil takole: "Avtohtona slovenska ljudska kultura je izpostavljena potapljanju ob pljuskanju nevarnih valov nasilne germanizacije in asimilacije slovenskega življa".

-mkm-

GDA JE VSE TAK NA PAU

Eto, nejdugo nazaj se eden pajdaš z menov korio, ka sam v svojom zadnjom pismi iz Sobote nej telko vöspiso kak ka bi leko. Našo ludstvo prej dosta lejpih pregovorov ma, ge sam pa prej samo nekše vónajšo, leko pa bi ji dosta več. Na kraji je tak vö spadnolo, ka vse, ka delam, samo na pau napravim. Dapa pismo rejsan mora biti do kraja napisano, sam sledi brodo pa je mogouče moj pajdaš prav meo, ka me na red jemao. Tak sam si tou kritiko k srci vzeo, ka sam sledi te doma za seov zapro dveri svoje sobe. Ške ključ sam obrno, pa te lepao v miri začo brodit, kak naj zaj v bodouče takšo stvar, ka se njoj pismo pravi, pišem.

Najprle sam začo s pismom, steroga bi piso kakši deklí. Že včasi na začetki sam naleto na prvi problem, kak gor na vriji napisati njeno ime pa te vse tisto, ka kcuj paše. Naj napišem draga ali ljublena ali moja edina ali sunce moje ali pa samo ime. Kakoli sam sprobavo, nika mi nej bilao zadosta dobro. Te sam tak napravao, ka sam tao tanjao, ka tao že sledi, gda de pismo zgotovleno, gor napišem. Dapa, te to mi nej šlo nika baukše. Naj začan s tem, ka sam je že dugo nej vido ali ka se mi touži po njoj ali ka komaj čakam, ka va se pa kušovala na Turškom potoki ali ka sam že dugo nej probo njenih perecov ali ka me že srce boli, ka nema nika cajta za me ali pa naj samo napišem, ka jo rad mam. Če bi pa vse tao vküper spiso, ka se mi je po glavej motalo, mi takšo ni ena ne bi vörvala. Takšoga znam nega, ka ednoj deklí ali ženski piše, ka ga srce boli, ka že dugo nej njenih perecov sprobavo, gda se z njouv kušuvo na Turškom potoki. Tak mi vse brnelo po glavej od toga, ka bi leko pa kak bi naj tao napiso, ka sam ovo, ka na kraji pride sploj nej probo vözbroditi.

Če mi že nej išlo zalübleno pismo spod rouk, te mo pa probo kaj drugo. Najbole se mi zdaj za včenje pametno vidlo, če bi piso kakšnomi pajdaši, ka sva včasi vküper kakšo norijo napravila. Začo sam tak: Dragi pajdaš! Dapa, ka če se on mené sploj več ne spominja, te tak nemrem začati. Pa sam te napiso: Mojomi negdanjomi pajdaši! Te sam pa palik brodo, ka pa, če de mi zamero, ka ga več nemam za pajdaša. Tak sam pa včasi na začetki doj vgasno. Dale sam nej šteo pisati, ka sam že za naprej znao, ka de se mi isto godilo, kak pri zalüblenom pismi.

Odkleno sam dveri svoje sobe, veselo vrgo papejre tanta, pa njao pisma, naj se drugi z njimi mantrajo. Ka tak stoji ta stvar, bole škeš neka v dobro napraviti, bole se ti vidi, ka nika nej zadosta dobro, ka bi rad napravao. Zatou mo zdaj tadale vse delo ške bole na pao, pa te nemo meo tej problemov, kak ji maš, če škeš vse najboukše napraviti. Mogouče de pa te drugo polovico sto drugi kcuj spiso.

MIKI

OPRAVIČILO

V prejšnji številki Porabja nam jo je zagodel Tiskarski škrt - zamenjal je podnapis pod sliko na drugi strani. Pravilno bi se moralo glasiti: del občinstva na predstavi v Murški Soboti.

Opravičujemo se Uredništvu časopisa Porabje in vsem prizadetim na fotografiji.

Tiskarna: SOLIDARNOST, M. Sobotna

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo soboto ob 11.10 na 2.

programu madžarske televizije.

Naslednja oddaja bo 13. marca

OD SLOVENIJE..

ZAMRZNJENE PLAČE?

Slovensko gospodarstvo še vedno ni na zeleni veji. Vlada se je zdaj lotila njegovega zdravljenja in je državnemu zboru predlagala, da sprejme interventna zakona o zamrznitvi plačil in pokojnin. To je državni zbor tudi storil, kljub temu da je bilo slišati opozorila, da se take in podobne zamrznitve v preteklosti niso obnesle.

Oba omenjena zakona, seveda pa tudi druge, so zdaj obravnavali še v drugem skupščinskem zboru, v državnem svetu. Večina svetnikov se je odločila za suspenzivni veto. To pa pomeni, da bodo morali poslanci državnega zbora oba omenjena zakona še enkrat obravnavati.

PETERLE JE BIL V IRANU

Slovenski zunanji minister Lojze Peterle se je mudil v Iranu. S šefom iranske diplomacije Alijem Akbarjem Velajatiem in drugimi iranskimi politikami je tekla beseda o odnosih med državama. V slovenski delegaciji so bili tudi predstavniki nekaterih podjetij, tako da je tekla beseda tudi o gospodarskem sodelovanju med državama.

PODJETNICA LETA

Novi časi - novi izbori. Tako bi lahko rekli tudi za razglasitev, ki so jo pred nekaj dnevi opravili v Ljubljani. Fondacija Ženska podjetnost je za slovensko podjetnico leta 1992 proglasila Ano Dejanovič-Jankovič, lastnico podjetja Feniks Marketing iz Ljubljane. Podjetje je specializirano za izdelavo opreme za preventivo v prometu, zaščitnih izdelkov za vozila in spalne vreče, del proizvodnje pa je usmerilo tudi v izdelavo neprobodnih jopičev.

100 LET PLANINSTVA

Pred sto leti so v Ljubljani ustanovili Slovensko planinsko društvo, predhodnika današnje Planinske zveze Slovenije. V ljubljanskem Cankarjevem domu so se zato zbrali člani iz domala vseh planinskih društev v Sloveniji. Na slovesnosti je spregovoril tudi slovenski predsednik Milan Kučan, ki je vsem slovenskim planincem čestital za ta visoki jubilej.

MI SLOVENCİ, MI SE NE PODAMO... (5)

GIZDAV SAM JER SAM HERVAT...

Etnogrupa sta se v nauvi gostilnici v Slovenski vesi za našim stolom pogovarjala dva - Madžara. Tisti, šteri je malo bole židane vole biu, je večkrat tau gučo drugomi Vaugri, ka un bi tau don rad znau, kakši je razloček med slavskim (szlovén) in slovenskim (vend) gezikom? (Glejte, glejte, mi pa ranč ne pravimo knjižnomi geziki, ka slovenski, liki našomi staromi porabskomi guči!)

En cajt sam samo poslišo, kakšo resno (komo-ly) temo máta tevadva, te gda v Bosni pa Hercegovini gezero pa gezero ludi méra od pukš, naužcov, raket, štikov... Gda v Somaliji več milijonov ljudi méra od lakote, gda se po dugim talaj sveta listvo neprestanoma tó kole...

Gda je té, ta bole židane vole - v lejpom železnožupanijskom dialekti - že večkrat tomačo ovomi Vaugri, ka tau je vendrak tak, kak če en vogrski paver ali pa en vogrski minister guči. Paver ne guči tak na fajni, kak

gospaud minister, depa zato sta prej obadva - Madžara.

Sprvoga sam nikanej sto cuj gučati - piti je bilau dobro, moja družba pri stauli tó, ka bi si svojo dobro volau zapravlo z nikšimi tihinskimi "čednjaki" -, depa gda sam čiuu, kak je té mladi moški z židanov volauv sam gorprišo, ka je razloček med slovenskim knjižnim gezikom pa našim porabskim slovenskim gučom, sam se mogo obrniti. Pravo sam ma: "Gospaud, vi ste sami bole čedni, kak vsi tisti "Slovénje" vkuiper, šteri vam pamet mejsajo z nikšimi čudnimi teorijami. Pa te si vi morete s tem pamet trejti, pa pozabite, če je biu špricer, šteroga ste plli, dober ali nej..."

Mam enoga spoznanca, ki je nemške narodnosti pa se rad vali, ka je doktor vsej doktorov, ka prej v cejli Železni županiji samo tri-štiri takši ljudi geste, šteri takši velki doktorat májo, kak un. Gda kaj v novine napiše, včasik je podpis pa čednjaške štrange čiuu

skor dukše, kak cejlo pisanje. Tomi človeki se trnok vidi tá loška debata o "slovensčini". Skor nega takše prilike, gda se srečava, ka bi me nej pito, ka sam té ge zdaj. Gda sam dobre volé, te ma pravim: "Tisto, štero je tebi po vauli." Gda me pa že malo svadi tá mala primitivnost toga velkoga doktora, te ma - po noriji - táoblisnem, ka: "Tau gnauk gvišno, ka Švaba nej!"

Mám ednoga drugoga spoznanca, šteri pa je Rovat. Kak uni sami sebi pravio, gradiščanski Rovat. Kak bi se tomi tó vidlo tau, ka se nam ništarni Vaugri tak conajo, ka Vendi. Najbole pa ma je srce veselo, gda vidi, ka se ništarni porabski Slovenci sami nad sebov bótivajo. (Tau je že indašnja logika, tačas, ka se nekaki z drugimi spravljajo, se ne morejo z nami spravlati.) Če rejšan so gradiščanski Rovati (Petrovo Selo, Židan, Narda, Gornji Čatar ptt.) nikanej bole Rovatke, kak mi porabski Slovence

Slovenci, uni so don dosta bole čedni, kak mi. Če rejšan so se in se njim tó conajo, ka "Krobót", uni si uradno (hivatalosan) toga ne dajo gučati. Pa ka je glavno, med njimi ednoga pa ednoga takšoga tepaša nega, šteri bi gnauk samo začno gučati, ka mi smo pa nej Rovatke, liki Krobotke. Nej zaman, ka njina pesem pravi: "Gizdav sam, jer sam Hervat..."

Ka pa mi Slovenci? Tau, ka uni ranč takši stari, arhaični rovački gezik gučijo, kak mi stari, arhaični slovenski gezik, s tem pokažejo, ka vsigder cuj dejejo, ka so uni gradiščanski Rovatke. Tau, ka uni ne gučijo tak, kak Rovatke v Zagrebi, s tem pokažejo, ka pravijo uni gradiščanski rovačko rejč gučijo. Depa na kraj pameti jim ne pride, ka bi o sebi gučali, ka so uni nej Rovatke, liki Kroboti...

Gizdav sam, jer sam Hervat...

Mi Slovenci, mi se pa podamo?...

Francek Mukič

GASILSKO SODELOVANJE

Tistoga reda, gda smo delali na tejn, naj bi biu mejni prehod med Gorenjim Senikom in Martinjem, največ ljudi je nepotrpljivo čakalo oprejo mejo. Nisterni za rodbine volo, nisterni za tau pa za tisto volo. Takši je pa trnok ranč nej bi'au, steri bi prauto toma bili. Meja se je 21. augustuša 1992 oprla, Gorenji Senik pa Martinje sta bluzi prišla eden k drugomi.

Tau priliko so že gasilci trnok čakali. Že 27. oktobra 1991 so meli na Gorenjom Seniki edno prijateljsko srečanje. Iстина, ka je gorenjoseniško gasilsko društvo tistoga reda eške nej samostojno bilau, tau so samo 23. februara 1992 dosegili. Včasik po tistim, 10. oktobra 1992 so se dobili v Martinji in so napravili plan za sodelovanje.

21. februar 1993 je imenitni datum za gasilce. V Martinji, v

gasilskom domi, so te den meli sestanek (ünnepélyes közgylés) in so tam podpisali pogodbo, kak do vkup delali gasilci. Natom sestanki so vsi martinjski gasilci tam bili, vsi aktivni gorenjoseniški gasilci, dva župana, dva so goste iz Murske Sobote tó. Naj bi znali, ka so podpisali, vam tuj zdaj rejč do rejči doj spišamo.

"V duhu dobrih sosedskih odnosov in dolgoletnega prijateljstva gasilski društvi Martinja in Felso-szólnóka/Gornjega Senika soglasno sprejemata LISTINO O TRAJNEM PARTNERSTVU

s katero se obe društvi zavezujeata medsebojno pomagati pri vseh večjih

elementarnih nesrečah, stalno sodelujeta na strokovnem in organizacijskem področju ter dopolnjevanju tehnične opreme. Razvijali bosta meddruštvena srečanja strokovne narave, srečanja na jubilejnih prireditvah in gojili pristne odnose med člani obeh društev in prebivalci obeh krajev."

To je prvi stopaj za sodelovanje. Društvi do eške bole podrobno naredili plan (alarmni plan), gde konkretno napišejo, kak se realizira njihovo skupno delo.

Sprtoletje se že začne konkretno delo, naši do šli v Martinje na sektorske vaje.

S tejn sodelovanjem obed-vej vesi samo profitirata leko, na kvar je pa nikak nej. Dobro delo delo, gasilci!

I. Barber

PORABSKE DRUŽINE

PO DOBRO VOLAU NJIM NEJ TRBEJ K SAUSADA TITI...

Sto pavarsko delo dela, tam dela nigdar nega konca. Sploj pa te nej, če v štala mara stoji. Gda sam na Janošov breg prišla, vö se vtagujem, kak moram tak navelke si lampa operam pa si dobroga luft djamlem.

Tiuj vrkaj je trnok lepau, friško, zdravo. Gda sam zaglednila Jožefa Rogana pa njegvo ženo, ka vanej kaulavrat rama svojo pavarsko delo opravata, malo sam jim nevoščena bila. Njigva napona leko te dober luft dihata. Tak sam si zatok tiu preišlaval, ka bi največkrat mabití nej mejla cajta na dober luft brodití, gda bi ma napriliko vrajza sila preganjala, kak včasik pavrom de.

Mislila sam si, najbaukše, če mo njija sama pitala, kak je kaj tiuj na Janošovom bregi z delom, z dobrim luftom, kak kaj živejo oni, šteri sausade buma daleč majo. Dela pa mislim, zavole. Malo mi je nej vseedno bilau. Ka pa povejo, ka je zdaj motim, gda so pun dela.

Kumaj ka si etak preišlavam, že stojim pred njimi. Kak dobri spoznanci se pozdravlamo. Že v prvom minuti sam vpamat zela, ka oni s srca gor prijejo človeka. Nej sam vpamat zela pa sam že sejdla v künji pri staula. Pint glaža vina je na sto prišlo, s tem vred je dobra vola tiu nej falila.

Gazda Jožef Rogan se napona na smej drži. Če pa začna kaj prpovedati, nikši hec furt vcuj deje, tak ka človeka v dobro volo spravlja. Njegva žena, Ani je tiu sploj fajn ženska. Kak Jožef, tak ona tiu je puno norije. Dobro je z njima biti. Ne tožita se, nej na delo pa nej na žitek. Tau pa moremo znati, ka je njim tiu nej lekejše kak drugim. V künji sam eške edno žensko najšla. Ona je Irma z Grebenjščka, Anina sestra. Pomagati je prišla k njim.

Zdaj, gda se že tak lepau zgučavamo, vidim, ka z očami pitajo, ka pa ge

naganjam tiuj, pri njij. Te sam njim pa povedla, ka bi rada od njij pisala, malo je doj djemala, pa not v naše novine dejvala. Irma se je branila, ka aj njau ne gemlem doj pa etak pa tak. Ka je pa po tistom prajla, mi je trnok srce segrejvalo. Prajla je, ka ona strašno rada šte Porabje. Vse ka je tam napisano, vse vöpršte. Zdaj pa pitam gazdana Rogana, kak je on z našimi novinami.

"Miiva z ženauv tiu radiva mava te novine. Pišajo od nas, od naši ludi pa vse kaj drugo. Tau je dobro, ka gestejo novine, štere so naše."

Samo zdaj sam prišla do toga, ka bi kaj spitala njij, zatok ka sam do tejgamau samo njij poslišala, kak so dobre vole, kak se hecajo.

Viva sta samiva, mlajšov nejmata?

"Edno čerko mamu. Ančika je v Slovenskoj vesi oženjana, tam si je zozidala edno lejpo ižo. Dvej vnukici mamu, tistim smo pa tak radi, ka je tau nej za povedati."

Kak pa živeta tiuj na Janošovom bregi, gde so sausadje tak naretja ka človek misli, ka ste sami tiuj?

Ani pa Jožef nagnauk gočita: "Nam je dobro tiuj. Malo je že ležejše, ka smo asfaltirano paut dobili. Ka je nej najbaukše, vodovod, pa telefon se toga reda es ne da gor prpelati. Istina, ka mi vodau mamu

napravljano na črpalko (szivattyú). Telefon bi tu not plačali, če bi tiuj na bregej več ludi bilau, pa bi oni vsi not plačali. Etak pa žau, toga reda telefona tiu nemo meli."

Viva samo s toga živeta, ka gazdijo pelata, ali pa v službo tiu ojdita?

"V dosti mestaj sam biu v službi eške gnesden delam. Zviin toga v dosti mestaj sam študance kopo tistoga reda. Tau je trnok žmetno delo pa nej samo žmetno, navarno tiu."

Ana pa etak pravi: "Prvin sam dosta odla po marofaj. Delati smo navčeni bili. Mi smo se doma od

živemo, pa čeri tiu dosta pomagamo. Če pa več nemo mogli delati, te zatok nikak tiu bau."

Tau sam tu čüla, ka vaša držina ne žive samo sama sebi. Vi ste prej aktivni tak o vesi kak v cerkvi, vzemate se za vse tisto, aj bi drugim tiu lepše bilau.

"Ge sam se dosta trudo za tau, aj bi dobro paut dobili," pravi Jožef. "Če človek nika ške meti, te se ne smej vkraj držati pa če je potrebno, eške more gor aldiivati tau pa tisto tiu."

"Ge tiu sploj rada mam družstvo. V cerkvenom pevskom zbori popejvam, tau mi je velko veselje. Tačas, ka je Anči, naša (h)či, doma bila, je tiu ojdla v pevski zbor spejvat," pravi Ani.

Že bi nemirna bila za toga volo, ka je gor držim, če bi gazda pa Ani nej napona hec delala. Etak se pa tak čitim, kak doma. Ne vidi se, da bi njima više bilau delo, ali pa bi me že v pekeu zamislili.

Roganova držina po dobro volau nede k sausada...

Tačas, ka smo mi znautra dobro družbo meli, venej tak sunce sije, pa je takši čisti luft, ka se človek znauva narodi tiuj na Janošovom bregi. Tiuj, gde je zatok nej najležejše.

I. Barber

... DO MADŽARSKE

PEDAGOŠKA DELAVNICA ZA UČITELJE SLOVENSKEGA JEZIKA

12. marca bo v prostorih Zveze Slovencev v Monoštru seminar in pedagoška delavnica za učitelje slovenskega jezika v Porabju. Uspešno pedagoško delo je v veliki meri odvisno od učiteljeve kreativnosti, pa tudi od učiteljevega aktivnega seznanjanja z novostmi v vzgojno izobraževalnem procesu. Temu je namenjen seminar z delovnim naslovom KOMUNIKATIVNE METODE PRI POUKU JEZIKA. Izvajalki bosta Olga Pavšič in Ivanka Bratkovič iz OŠ v Lendavi.

NOVI PROMETNI PREDPISI

Od 1. marca veljajo nekateri novi prometni predpisi na Madžarskem. Vozniki se morajo navaditi, da je dovoljena hitrost v naseljih 50 km/h. Druga novost je, da je obvezna uporaba kratkih luči tudi podnevi na glavnih in avtocestah oz. varnostnih pasov na zadnjem sedežu.

SLOVENSKO-MADŽARSKA PRIJATELJSKA SEKCIJA

Prejšnji teden se je pri Interparlamentarni uniji ustanovila slovensko-madžarska prijateljska sekcija. Zaenkrat ima 13 članov, poslancev madžarske skupščine.

Predsenik sekcije je Béla Mészáros, poslanec iz Železne županije, ki predstavlja tudi Porabje.

KURENTI V SOMBOTELU

Od 20. marca do 30. maja bo na ogled razstava Pokrajinskega muzeja s Ptuja z naslovom MASKE. Razstava bo v muzeju Savaria v Sombotelu. Na otvoritvi se bodo predstavili "Orači" (Kurenti) s Ptujkega polja.

OBIŠČITE KOMPASOVE
BREZCARINSKE PRODAJALNE
(DUTY FREE SHOPE)
NA MEJNIH PREHODIH V

DOLGI VASI
KUZMI
GEDEROVCIH
RADGONI

BOGATA PONUDBA
UGODNE CENE
ODPRTO VSAK DAN OD 8. DO 20. URE

POŠTAR NAM JE PRINESO

MI SLOVENCİ, MI SE NE P(R)ODA(J)MO!

(MOGOČE, KA MO SE VENDORLE MOGLI P(R)ODATI?)

Mogoče, ka se je nika takšno moglo zgoditi pri nas, ka nam v maširanji stopaja mejša, kak nam piše naša draga Irena Barber. Kak bi leko gnako maširali, gda nas naši voditelji ne pelejo po gnakoj pauti, kak se pravi, če banda ne igra gnako, kak mo mi gnako maširali? Če bi nas tej čednacke gnako pelali, bi se tu zgodilo, ka bi takšni prausni ljudje - kak smo mi - taktuš zgubili, nej pa te če nas mautijo i nam vsefele pravijo, samo nej pravico. Nikoga neškem kritizirati, to namesto mene naredijo drugi, steri so dosta bole čadnejši ali se pa samo držijo za čadnejšoga?

Jaz sem tudi štela, ka so napravili na Verici Vendsko zvezo pa sklad "Egészséges Vendvidékért, Permise Alapítvány" (Za zdravo Vendsko pokrajino). Med kotrigami eden, dva če znate slovenski, drugi so tujinski Madžari, kateri ne morejo dobro poznati nas, Slovence. (Če sam nepravilna, naj mi odpistijo.) Na krepki pišejo, ka je Permise staro ime za Kétyölgy. Nej istina, Permise se imenuje Verica, Ritkaháza so Ritkarovci, Kétyölgy stoji iz te dve ves, slovensko ime tak nema, samo če si od reči do reči dolobernemo - te zamenjuje "Dve dolini". Tau se tak ne nuca. Nikoga neškem zbantuvati, te Vaugri steri nas, Slovence - s tau zvezov - škejo voditi, dobro bi bilau, če bi se pomalej zmišlaval. Leko ka naši ljudje tihinskomi ne ovadijo pravico, jaz sam tam rodjena, meni ovadijo, ka je boli.

Tak mislim, na Madžarskom je ta krajina edna med najbolj zdravimi krajinami. Nej trbej poškodovano okolje iskati in vračiti, če je ešče zdravo. Na takšno pejneze zapravljati, na koj bi nej trbelo!

Mogauče, če do tihinci dosta preklajali in do si za sebe gnejzde redii v toj zdravoj, slovenskoj pokrajini, naslednje rejsen betežni gratamo. V takšen beteg spadnemo iz kateroga več nigdar ne ozdravimo. To je pa tau - če nemo na skrbi meli

- bodemo zgubili svojo slovensko rejč.

Nas, Slovence, je najbolje Trianon raztrgo, zato imamo rodbine pri sausadaj v Čepincaj, v Búdincaj, v Martinji, v Trdkovi in tako dale. Prejk meje pa ranč tak živejo Madžari - kak na Madžarskem mi, Slovence.

Nej tarbej tak sploj ponosen (büszke) biti, po drugom kraji je pa tau naravno (természetes) ka je reden človek ponosen na svojo narodnost, na svoje korenje.

To sam pa ranč nej pisala, kakšen kvar spadne na to krajino. Ta pokrajina je sploj občutljiva (érzékeny). Verički župan tak lejpe načrte ma okoli divjačine in okoli toga, kak bi leko obranili ka ešče mogoče obraniti. Tak mislim, tu velika borba (harc) bode prauti našoga parlamenta. Mogoče ka so si naši voditelji sploj kesno zmislili, ka trbej vasnice pomagati nej pa z divjačinov mantrati.

Poznam takše ljudi, steri so

že deset in deset lejt mogli pri svojoj maloj njivi spati, ogen nalagati in pse venej prvezati, naj malo pridelka obranijo. Naši voditelji so samo zdaj vpamet vzeli, ka je nika nej dobro bilau, zdaj, gda že polonje Slovincov odišlo od etoga kraja. Zdaj nam malo lepše obečavajo, samo nej, ka bi tak opodli, kak lačna krava, stera pride na lejpo mlado pašo in se tak najej, ka obeteža, ali pa opica, stera je tak rada imela svojoga sina in ga je tak stiskavala, ka ga je morila.

Mogoče ka nam pred nosom potegnejo medenoga motvoz (madzag), mi nauri mo pa leteli za njim - kak se je že večkrat zgodilo s tem nasrečnim narodom - dokec se poteknemo in spadnemo, te mo si premišlaval: Oh, ka se je pa z nami zgodilo?

Leko, ka nekateri pravijo, ka malo trno črno vidim. Bog naj njim da, naj ovi majo prav!

E. Krajcar-Časar

NAŠE PESMI (44)

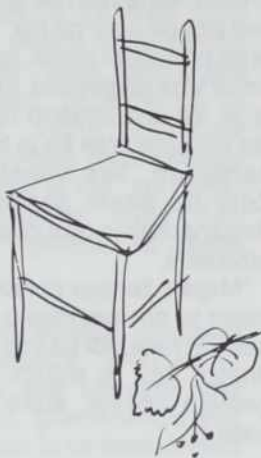
STOJI, STOJI LUBLANCA

Stoji, stoji Lublanca,
šarararao,
stoji, stoji Lublanca,
Lublancu duga ves.

Ta najstarejši reko,
šarararao,
ta najstarejši reko,
jaz pojdem tá po vés.

Na srejni nutri vesi,
šarararao,
na srejni nutri vesi,
je lipca zelena.

Ta drugi je pa reko,
šarararao,
ta drugi je pa reko,
jaz pojdem vince pit.

Ta najmlajši je reko,
šarararao,
ta najmlajši je reko,
jaz pojdem lubci spat.

Jaz pojdem k lubci spat,
šarararao,
jaz pojdem k lubci spat,
jo hočem zapelat.

Jo hočem zapelati,
šarararao,
jo hočem zapelati,
od təc odvándrati.

Ne bo boš me, ne zapelau,
šarararao,
ne boš me, ne zapelau,
od təc neš odvándrau.

Prekleti so jeziki,
šarararao,
prekleti so jeziki,
ki vse povedajo.

Pod lipčecov stojijo,
šarararao,
pod lipčecov stojijo,
staučecov dvanajst.

Na staučecaj sedijo,
šarararao,
na staučecaj sedijo,
tė fantičov dvanajst.

Ali nej s'mi drugi rekli,
šarararao,
ali rekli, ali rekli,
sem sama slišala.

Oni si zgučavlau,
šarararao,
oni si zgučavlau,
kam večer pojdejo.

(Gorenji Sinik)
-mkm-

PRVI JAVNI POGOVOR O ŽELEZNIŠKI POVEZAVI MED SLOVENIJO IN MADŽARSKO

SOBOČANI IN GORIČANCI IMAJO KUP PRIPOMB

Kaže, da bo minilo kar precej časa (beri let), preden bo peljal prvi vlak skozi pet predorov (med katerimi ne bo uporaben sedanji) iz Murske Sobote v Monošter in v tej smeri povezal Slovenijo z Evropo. Če odmislimo nekatere (pa še kako pomembne) podrobnosti, kot je zagotovilo denarja, so se pojavili novi, s tolikšnim poudarkom vseeno nepričakovani problemi. Najlaže bi jih strnili v vprašanje, kje naj bo speljana železniška proga, preden prečka državno mejo pri Martinju v Sloveniji in Gornjem Seniku na Madžarskem?

Prvi javni pogovor o gradnji proge so pripravili te dni v Murski Soboti in na njem je bilo izrečenih toliko kritičnih besed o predvideni železniški trasi, da jih več pravzaprav ni moglo biti. Nekoliko pred tem pogovorom so prišle v javnost informacije iz Mačkovec, po katerih se tamkajšnji krajanje ne morejo sprijazniti, da bo proga speljana skozi vas. S tem bo, pravijo, naselje razdeljeno na dva dela in sprašujejo se, kako bodo hodili čez progo, denimo v trgovino. Čeprav se to sliši in bere nekoliko smešno so v Mačkovcih razmišljali natančno tako. Sicer pa bo za goriški del proge organiziran drugi javni pogovor, do takrat pa se bodo nemara v Mačkovcih spomnili, kako so bentili, ker so ukini progo med Mursko Soboto in Hodošem nekje tam konec šestdesetih let. Morda pa tedaj v Mačkovcih trgovine še niso imeli.

Zbrane na pogovoru v Soboti je motilo pravzaprav vse. Da bo proga speljana skozi mesto, da bo po njej vozilo sprva 11 tovornih in 8 potniških vlakov, ki bodo povzročali prevelik hrup, da bodo potrebni nadvozi in podvozi, kajti z zapornicami ob toliko vlakih ne bo mogoče urejati prometa, da bo promet "oviral" pokopališče in zlasti, da bo potrebno zaradi tovrne postaje posekati 4 hektarje gozda v Markišavcih.

Razpravljalce je motilo, ker ni več različic o železniški trasi in objektih ob progi, zato so se nekateri potrudili in ponudili nove rešitve, seveda po njihovi presoji mnogo boljše. Načrtovalci so ob tem sicer zatrdjali, da so progo in vse drugo vsilili v že sprejet prostorski plan, vendar pojasnila niso prepričala. Železnica, speljana nekoliko v stran

od mesta, ne bi ogrožala otrok v tretji soboški osnovni šoli, delavci Mure bi nemoteno hodili na delo in z njega, tistim ob progi se ne bi tresle hiše - problemov preprosto ne bi bilo. Ali pa bi nastali novi, recimo zaradi zemlje, po kateri bi železnico speljali. Opazovalec je imel občutek, da bi morali vlaki voziti visoko v zraku, če bi načrtovalci želeli ugoditi vsem željam Sobočanov.

Ne gre pa samo za železe Sobočanov, kajti za njimi se že oglašajo Pucončani (Mačkovčani so se že) in s tem spisek pripomb ni sklenjen. O tem kakšnega pomena za slovensko gospodarstvo so sodobne prometne povezave, kamor sodi tudi železnica, smo pisali tudi v našem časniku. Ob železnici smo običajno omenjali tudi cesto med Koprno in Lendavo, ki naj bi se povezovala z Budimpešto. Z železniško povezavo bi se Slovenija, kjer ima velik interes zlasti Luka Koper, povežala s precejšnjim delom Evrope, z državami in regijami, s katerimi sodeluje ali namerava sodelovati. Teško je reči, ali je smer najboljše izbrana, toda za predloženo so se odločili skupaj slovenski in madžarski strokovnjaki. Vprašanje je tudi, ali ne bi bilo kaj manj zadreg, če bi se odločili za nekdanjo traso od Sobote proti Hodošu in naprej na Madžarsko. Precejšnji ali večji del te trase je na slovenski strani uničen. To pa je tisto, česar ne bi smeli storiti: če je bil ukinitelj promet, bi proga morala ostati. Tako so ravnali marsikje v zahodni Evropi.

Po sestanku v Soboti je vnovič zaživel (nikoli pozabljen) ideja o tretji železniški povezavi med Slovenijo in Madžarsko, in sicer med Redičem in Lendavo in dalje po slovenski strani. Kajti s Hrvati ni dobro "češenj zobati", ker imajo sami velike načrte pri povezovanju s svetom, tudi z Madžarsko, načrte, ki jih že uresničujejo ali jih bodo kmalu začeli uresničevati. Z nekoliko manj nategovanja kot pri nas, pa s toliko več dejanji. Slovenija se obnaša zopet obotavljivo, in če jo bodo sodobni prometni tokovi obšli, bo morala krivdo pripisati zgolj sebo. Čas namreč hitro teče.

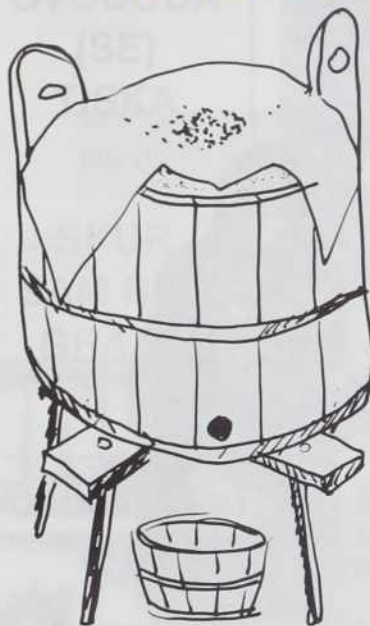
In za konec še tole: tisti, ki si je postavil hišo ob progi, je vedel, da bodo mimo vozili vlaki in povzročali hrup, smrad in še kaj. Enako kot oni, ki je zidal ob reki in računal s poplavami ob deževju. Res je, da je progo laže prestaviti, celo če se ni postavljena, kot spremeniti rečno strugo, toda nauk je enak: za posledice svojega ravnanja sta oba (vnaprej) vedela.

Zgodbe pa (še) ni konec, ne na slovenski ne na madžarski strani, zato bomo o železniški povezavi med Slovenijo in Madžarsko pisali tudi v naslednjih številkah našega časnika.

eR

KA JE TAU?

KAK SE ZOVÉ

na Gorenjon Siniki:

na Dolenjon Siniki:

v Ritkarovci:

na Verici:

v Števanovci:

v Andovci:

v Slovenskoj vesí:

v Sakalauvci:

Kak so niicali:

NAŠE GOSTOVANJE V CELJU

5. in 6. februarja smo šli nastopat v Celje in v Šentjur. Šli sta folklorna in lutkovna skupina.

V petek ob pol šestih smo krenili. Ob deseti uri smo prispeli v Šentjur. Na šoli smo dobili zajtrk in potem smo zaplesali v telovadnici, lutkarji pa so nastopili na odru. Čez eno uro smo že nastopali na drugi šoli. Popoldne smo šli malo naokrog, ogledali smo si okolico. Bili smo tudi na Rifniku. Več kot eno uro smo rabili, da smo "splezali" na hrib. Ko smo se vrnili, smo šli v dijaški

dom, kjer smo prenočili. Razporedili smo se in se malo spočili, ker smo zvečer imeli še en nastop v hotelu v Atomskih Toplicah.

Naslednji dan smo spet imeli dva nastopa. Prvič ob 11. uri, drugič pa ob

Rešitev iz prejšnje številke

pralica, plévká - orodje za odstranjevanje plevela
gyomlálóvas - a kóles tisztításának eszköze

Tak se zove:

na Gorenjon Siniki: strgača. S tem so pleli bér.

6-ih zvečer v gledališču.

Ura je bila sedem, ko smo se napotili proti domu. Ob 11. uri smo bili že doma.

Zelo dobro smo se počutili, ker smo doživeli lep uspeh in zato, ker smo videli lepe kraje.

Veronika Šulic

Pa eške nika. Večer mo ušo k van kokauši kradnit, ti me pa moraš nut pistiti pa nika ne smešš lajati. Tau si dobro zapaumni."

No, zranek je grato. Rejsan je gazda prišo z ženov na njivo. Dejte v košari sta dol djala na vrtnici, pa sta fejs okapala.

Srmak Šibsli je prišo lačen pa žeden, pa si je pri deteti dojlego. Gnauk je samo rejsan prišo vouk, Šibsli je pa fejs začno lajati. Gda je že vouka zagnau, te je parleto gazda pa ga je vse dol potacko. Dau ma je gesti, piti pa ga je nazaj domau zvau.

No, Šibsli je večer že pa leko doma biu. Večer je grato. Vouk je rejsan prišo po kokauši. Pes je pa natau fejs začno lajati. Vouk ga je zatau sto zgrabiti, samo se me je nej posrečilo. Na vrataj je bila ena lüknja, gde se je pes prejk potegno, vouk je pa zaküro z glavau v vrata pa se je bujo. Tak je obrano Šibsli kokauši.

Šibsli, pa njegov gazda z ženov pa detetom eške gnes živijo, če so nej mrlí.

ZDRAVNIKOV NASVETI

"Zdrav duh v zdravem telesu" naj bo zmeraj naše geslo. Vsak človek mora paziti na svoje zdravje, dokler živi.

Pazimo na čistočo našega bivalnega prostora in svojega telesa. Za okrepitev telesa telovadimo vsak dan. Moramo biti čim več na svežem zraku.

Bodimo zmeraj naspani, najbolj naj pazijo na to otroci. Očistimo si vsak večer zobe, da nam ne bi bilo treba obiskati zobozdravnika.

Pazimo na to, kaj jemo in pijemo. Hraniti se moramo pametno. Jejmo na dan večkrat, za večerjo pa malo. Jejmo čimveč zelenjave in sadja. Dosti sladkorja škodi zobem. Oblecimo se zmeraj tako, kakor zahteva vreme. Če nas premoči dež, se takoj slecimo in si oblecimo suho obleko. Zdravje je največje bogastvo, zato pazimo nanj bolje kot na zlato.

Zbirali smo tudi rekla in pregovore o zdravju.

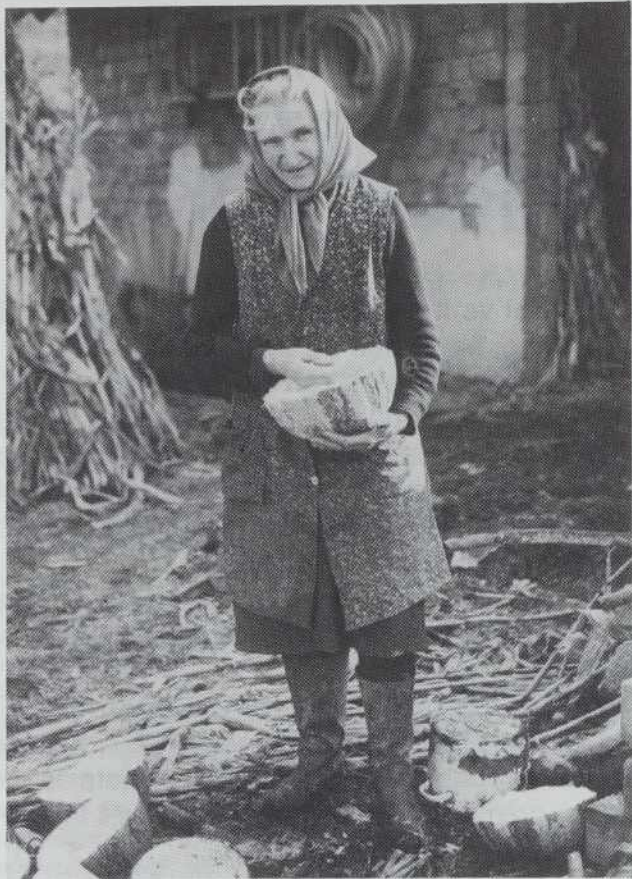
Sonce, zrak in voda so trije

najboljši zdravniki. Snaga in red podpirata svet. Bolezni sto imamo, a zdravje eno samo. Zdravje gre gori po niti, doli po curku.

Kdor veliko pije, tega kmalu zvije. Dobra misel - pol zdravja. Zdravnik zdravi, narava pozdravi. Čuvaj zdravje, dokler ga imaš, da si ga ne boš želel, ko ga ne boš več imel.

Renata Čizmaš
OŠ Gornji Senik

Šandor Bajzek
OŠ Gornji Senik

PORABJE IZ OBJEKTIVA

Foto:
Sándor Röth

IMENITNI GODOVI

NA JOŽEFOVO IZGINE VETER

Ali lahko govorimo v marcu o drugem, kot o treh možeh, ki prinašajo po madžarskem koledarju lepo vreme?

18. marca je Aleksander, 19. Jožef in 21. Benedikt. Imena so si v koledarju zelo blizu, toda po izvoru zelo daleč. Izmed tistih, ki so pri krstu dobili eno izmed teh imen, je v Porabju največ Jožefov. Ljubkavalno ime za Jožefa je Djauži, Djoži, Sejpek, Sejpli ali Pejpi.

V svetu je to eno izmed najbolj razširjenih moških imen. Za obstoj se lahko zahvali Bibliji. Hebrejsko Jóseph (vemo, da je Jezusov oče, nazaretski cehovski mojster nosil tudi to ime) je po mnenju nekaterih raziskovalcev sestavljeno ime. Prvi del naj bi izviral iz besede Bog (Jahve) Jehova, izvor drugega dela pa ni stoodsoten, verjetno pomeni

"razmnožiti". Kot druga biblijska imena se je ime Jožef razširilo v latinskem prevodu. Tudi v madžarščini se je udomačilo v latinskem prevodu. Na Madžarskem je ime Jožef živelo v 15. in 16. stoletju samo v obliki losa, Josa. V 18. stoletju se ime močno uveljavi. Povsod po Evropi postane moderno. Največkrat je uporabljeno ljubkavalno ime Joška.

Pri nas, na Madžarskem, je še leta 1967 več kot 5000 fantov dobilo to ime. Ne smemo pozabiti, da ima ime tudi žensko obliko in sicer Jozefa, Jozefina in Joža.

Izmed madžarskih kraljev sta nosila dva to ime. Nobeden ni izviral iz družine Árpádincev, marveč sta oba Habsburžana. Prvi je bil Jožef I., drugi pa Jožef II., oba sta bila nemško-rimska cesarja in madžarska kralja.

Najbolj znani nosilci tega imena so v madžarski književnosti pisec Bánk bána, dramatik Jožef Katona, pisatelja Jožef Eötvös in Jožef Révai, v slikarstvu pa Jožef Egry in Jožef Rippl-Rónai.

V svetovni glasbi ne smemo iti mimo avstrijskega komponista Josepha Haydna.

Seveda z Jožefovo zgodbo se je veliko ukvarjalo pesništvo in razne ustvarjalne umetnosti. V madžarskem ljudskem slovstvu srečamo številne junake s tem imenom. (Šobri Joška, Šavanyú Joška)

V ljudskem pesništvu, v napitnicah in pravljicah tudi pogosto srečamo to ime.

God teh treh toploto prinašajočih mož sovpada s pomladanskim enakonočjem, zato ima seveda prerokovalno vlogo v

vremenoslovju in v prerokovanju o letini. V prvi vrsti se to veže na Jožefa. Na Jožefov god priletijo lastovke in štoklje. Ljudje verjamejo, če imajo ptice grde peruti, bo letina bogata, če pa bele, pomeni, da prihaja slabo leto. Če pa slučajno na ta dan grmi, je zaželjeno, da vržeš peščico zemlje čez ograjo na vrt, naj bo veliko kopra.

Če bi se pa pokazala na nebu mavrica, v njej pa široki rumeni trak, pomeni, da bo veliko pšenice. Široki rdeči trak pa obeta veliko vina.

Upajmo, da bomo videli letos v marcu mavrico in to takšno, da bosta rumeni in rdeči trak široka. Tako lahko tudi naslednje leto nazdravimo Aleksandrom, Jožefom in Benediktom.

Erika Glanz

ČESTITAMO

OB DNEVU ŽENA

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/80-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija

120 let tradicije

Pomurska banka d.d.

Vaša domača banka